

FYLKESMANNEN I HEDMARK
Landbruksavdelingen
Pådriver for utvikling

Saksbehandler, innvalgstelefon
Vegard Urset, 62 55 12 24

Vår dato
02.07.2014
Arkivnr.
523.3

Vår referanse
2013/5378
Deres referanse

Møtereferat

Sted: Statens Hus, Hamar
Dato: 10.06.2014
Til stede: Joar S. Brukvangen (Fylkesmannen), Asgeir Svendsen (Nortura), Knut Birkeland (Fatland), Henning Holmøy (Furuseth), Marit Evanger (Røros Slakteri), Rune Aas (Tine), Johannes Ingvoldstad i Oddbjørn Flataker sitt fravær (TYR), Einar Myki i Thomas C. M. French sitt fravær (Hedmark Bondelag), Ståle Støen (Hedmark Bonde og Småbrukarlag), Øyvind A. Nesjan (kommunal landbruksforvaltning), Astrid Øversveen (Fylkesmannen), Karoline F. Vold (Fylkesmannen) og Vegard Urset (Fylkesmannen).
Forfall: Oddbjørn Flataker (TYR) og Thomas C. M. French (Hedmark Bondelag)

Referat fra andre møte i styringsgruppa for økt storfekjøttproduksjon i Hedmark

Sak 09.14 Godkjenning av referat fra første møte i styringsgruppa

Referatet fra første møtet i styringsgruppa ble sendt ut på e-post 4. april og lå også vedlagt sakspapirene til dette møtet. Det hadde ikke kommet merknader til referatet. Øyvind A. Nesjan fra kommunal landbruksforvaltning var uteglemt i oversikten over de som var til stede i møtet.

Vedtak: Referatet fra første møte i styringsgruppa ble godkjent med tilføyingen om at Øyvind A. Nesjan var med på møtet.

Sak 10.14 Milepælsplan for «Tiltaksplan for økt storfekjøttproduksjon i Hedmark, 2014-2017»

I sak 02.14 vedtok styringsgruppa «Tiltaksplan for økt storfekjøttproduksjon i Hedmark, 2014-2017» og at utkast til milepælsplan skulle legges fram på neste møte. Forslag til milepælsplan ble lagt fram og det ble orientert om prinsippene i oversikten.

Vedtak: Styringsgruppa tok milepælsplanen til etterretning.

Sak 11.14 Tiltak for redusert andel kalveslakting

På første møte i styringsgruppa ble det oppnevnt en arbeidsgruppe som skulle foreslå tiltak for redusert andel kalveslakting. Arbeidsgruppa hadde møte 16. mai der aktuelle problemstillinger ble lagt fram og ulike tiltak ble drøftet.

Arbeidsgruppa foreslo at det høsten 2014 gjennomføres en møteserie i regi av Tine med de fire slakteriselskapene som medarrangører der det er fokus på kalven som framtidig ressurs som kjøttprodusent. I første omgang bør Østerdalen prioriteres. Innholdet og organiseringen av møteserien kan være overførbart til å gjennomføres i andre deler av fylket og i andre fylker. Arbeidsgruppa ba videre styringsgruppa vurdere om delmålet for redusert andel kalveslakt er et ønsket mål, eller om det bør justeres.

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Landbruksavdelingen

Pådriver for utvikling

På Hedmarken er det et ønske fra rådgiverne i Tine om møter med fokus på kalven og at de skal gjennomføres kommende høst. Styringsgruppa ønsket derfor at møteserien utvides til å gjelde hele fylket allerede kommende høst/vinter.

Vedtak: Styringsgruppa anbefalte at tiltaket gjennomføres i tråd med satsingen og at det kan delfinansieres med BU-midler i tilknytning til storfekjøttetsatsingen. Tine skal innen 1. august i samarbeid med de fire slakteriselskapene og Fylkesmannen i Hedmark utarbeide innhold, organisering og finansiering av møteserien.

Koordinator for satsingen ble bedt om å utarbeide forslag til nytt delmål for redusert andel kalveslakt til neste styringsgruppemøte.

Sak 12.14 Utredningstiltak «Spesialisering eller full pakke» - behov, omfang og nivå på tiltak

Mange av de foreslåtte tiltakene i tiltaksplanen er rettet mot ytterligere effektivisering og spesialisering. Flere av tiltakene bygger opp under en utvikling der dyrene ikke nødvendigvis befinner seg i en og samme besetning fra fødsel til slaktning. Mange spesialiserer seg av praktiske årsaker, mens andre gjør det av økonomiske årsaker. For å ha dokumentasjon på at dette er en riktig retning å gå, samt å gi produsenter i en oppstartsfase og de som vurderer endringer i drifta et bedre beslutningsgrunnlag er et av de foreslåtte tiltakene å gjøre en økonomisk sammenligning av alternative driftsopplegg der det ses på bl.a. huskapasitet og vinterfôr.

Rene ammekubesetninger: En økonomisk sammenligning av å ha ammekyr der kalvene føres fram til slakt i fødselsbesetningen sett opp mot å øke ammekutallet og å selge kalven til framføring etter avvenning.

Mjølkebesetninger: En økonomisk sammenligning av å ha full framføring av oksekalkene i besetningen sett opp mot å selge kalven til framføring og enten øke på i kvote eller etablere en ammekubesetning i tillegg der disse kalvene også blir solgt for framføring.

Framføringsbesetninger: Lønnsomhet ved framføring av innkjøpt kalv.

Astrid Øversveen innledet i denne saken. Omfang og nivå på en utredning kan variere ut fra hva resultatene ønskes brukt til og dermed også detaljeringsgrad, noe som også til en viss grad være med på å avgjøre hvilke aktører som er aktuelle.

Styringsgruppa diskuterte omfang og nivå på eventuelle tiltak. De mente at dette var et viktig tema å få oppmerksomhet om. Brosjyrer kan få oppmerksomhet om temaet, men forenkla forutsetninger kan gi feil sannhet for den enkelte bruker. Mange aktører har gode dataverktøy til å gjøre nødvendige beregninger, men som man først får tilgang til når man oppsøker aktøren og/eller er medlem/leverandør hos aktøren. Det ble diskutert hvordan man kunne favne de som er i sonderingsfasen og gi de et verktøy til å kunne gjøre noen enkle vurderinger før de evt. går videre og kontakter en aktør. TYR ble oppfordret å samarbeide med Blæstadmiljøet om å utarbeide og vedlikeholde en nettside som får fokus på temaet og hvor man kan legge inn tall fra eget bruk og få svar på mulig økonomi i ulike alternativer.

Flere bemerket at spesialisering og valg av driftsopplegg er mer enn bare ren økonomi,

men også effektivisering av hverdagen og muligheter for å skaffe seg andre inntektskilder.

Videre ble det påpekt at det er gjort mye på dette området og at muligens størst effekt får man av å sammenstille all informasjon som allerede finnes og å få dette kjent. Det ble også bemerket at siden mange aktører har gjort mye på området allerede kan effekten av tiltaket bli størst dersom en av disse aktørene gis oppdraget men at tiltaket gjøres tilgjengelig for alle. Å utarbeide en rapport ble kommentert at vil ha effekt ved at det settes fokus på temaet, men vil antakeligvis ikke være verktøy for den enkelte produsent til å ta en avgjørelse.

Vedtak: Styringsgruppa mente at det er mange måter å gjennomføre dette tiltaket på og ønsket at aktørene til neste møte vurderer gode løsninger på gjennomføring av tiltaket. TYR fikk i oppdrag å utrede forslag til organisering og innhold av en eventuell nettside om temaet og som alle kan linke til.

Koordinator for satsingen undersøker med Høgskolen i Nord-Trøndelag om dette kan være et aktuelt tema for en bacheloravhandling.

Sak 13.14 Sammensetning og mandat for arbeidsgruppe «regionale faglige og sosiale nettverk»

I forarbeidet til storfekjøttetsatsingen i Hedmark ble det av mange aktører påpekt viktigheten av gode produsentmiljøer for å opprettholde og øke produksjonen i et område. For mjølkeprodusentene i fylket er Tines produsentlag i de fleste områdene aktive og oppegående. For ammekuprodusentene er det et sterkt fagmiljø på Hedmarken der det arrangeres mange fagmøter og med godt oppmøte (særlig på Norturas anlegg på Rudshøgda), men det er også flere lokale initiativer i regionen (f.eks. kjøttfeklubben i Furnes). I Glåmdalen har «Faggruppe storfe» eksistert i mange år og er et nettverk av aktører i Glåmdalen og som arrangerer fagmøter og fjøsbesøk m.m. der relevante temaer tas opp. Faggruppen er også et forum hvor aktørene kan ta opp aktuelle temaer. For Nord-Østerdalen og Sør-Østerdalen er det ikke aktive produsentmiljøer for spesialiserte storfekjøttprodusenter. Tiltak 2.1 i tiltaksplanen har som mål å etablere faglige/sosiale nettverk blant storfekjøttprodusenter i de regionene i fylket hvor dette mangler.

Vedtak: Styringsgruppa vedtok å etablere en arbeidsgruppe som skal jobbe med opprettelsen av faglige/sosiale nettverk for storfekjøttprodusenter i Sør-Østerdalen og Nord-Østerdalen. Arbeidet skal ledes av arbeidsgruppa fra kommunal landbruksforvaltning som sammen med aktuelle aktører fra næringa og forvaltning legger fram forslag til organisering og finansiering av faglige/sosiale nettverk for storfekjøttprodusenter i Sør-Østerdalen og Nord-Østerdalen på neste møte i styringsgruppa. Styringsgruppa stilte som krav at TYR og Norsk Landbruksrådgivning er blant aktørene som skal sitte i arbeidsgruppa. Fylkesmannen kaller inn til første møte i arbeidsgruppa.

Sak 14.14 Sammensetning og mandat for arbeidsgruppe «Oppstartsprogram for nye ammekuprodusenter»

I forarbeidet til tiltaksplanen for økt storfekjøttproduksjon i Hedmark var oppstarten for ammekuprodusenter et tema hos de fleste aktørene. Det ble påpekt at det var krevende å få nye ammekuprodusenter «opp å gå»: investeringskostnadene er høye, det tar lang

tid fra investering til de første inntektene kommer og produksjonen er ikke like standardisert som mange andre husdyrproduksjoner. Produsenten må ta mange avgjørelser uten at en nødvendigvis vet hvilke aktører man skal henvende seg til for å få god veiledning.

Ammekuproduksjon er en ekstensiv produksjon, men kan være tidkrevende dersom driftsopplegget ikke er strømlinjeformet nok.

Flere aktører har påpekt at det hadde vært lettere å ta i mot de som ønsker å begynne med ammeku dersom det fantes en form for oppstartsprogram de nye produsentene skulle følge hvor arbeidsoppgavene var tydelig fordelt mellom aktørene. Det blir lettere å henvise produsenten videre dersom en er sikker på at neste aktør er i stand til å veilede produsenten.

En tettere oppfølging av nye produsenter kan også være medvirkende til at det er akkurat ammeku en starter med i stedet for andre produksjoner.

Et oppstartsprogram kan inneholde;

- oversikt over hvilke aktører som veileder eller bistår på de ulike områdene i en oppstartsfase (f.eks. offentlige forskrifter, forventningsavklaring og ressurskartlegging, driftsbudsjett, investeringsbehov, bygg- og innredningsløsninger, høstelinje, rasevalg, m.m.)
- sikret oppfølging i oppstartsfasen av fagrådgivere (f.eks. helsetjenesteveterinær, fôringsrådgiver, økonomirådgiver og en etablert ammekuprodusent (mentor/fadder))
- standardskisser på fjøsløsninger
- sikret tilgang på
 - ensartet gruppe morder ved oppstart (rasekombinasjon, helsestatus, kalvingstidspunkt)
 - organisert fellesbeite dersom ønskelig
 - avsetning på avvendt kalv dersom ønskelig
 - rekruttering av nye morder dersom ønskelig
- Rabatter på relevant utstyr som f.eks. aktivitetsmåler, vekter, innredning, m.m.

Vedtak: Det nedsettes en arbeidsgruppe som skal beskrive innhold, organisering og finansiering av et oppstartsprogram for nye ammekuprodusenter. Arbeidsgruppa skal bestå av representanter fra Norsk Landbruksrådgivning, Innovasjon Norge, Tine, Nortura, TYR, kommunal landbruksforvaltning og Hedmark bonde- og småbrukarlag. Forslaget legges fram på møtet i styringsgruppa 6. november. Koordinator for satsingen er sekretær for arbeidsgruppa og kaller inn til første møte.

Sak 15.14 Sammensetning og mandat for arbeidsgruppe «Oppstartsprogram for nye framfôringsprodusenter»

Som for nye ammekuprodusenter kan det være behov for å gjøre oppstartsfasen enklere og mer oversiktlig for nye framfôringsprodusenter. En del elementer i oppstartsprogrammet for nye ammekuprodusenter vil imidlertid ikke være relevante (f.eks. tilgang på fellesbeite, rekruttering av morder, m.m.), men oppbygningen og organiseringen av oppstartsprogrammet kan være forholdsvis lik.

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Landbruksavdelingen

Pådriver for utvikling

Vedtak: Styringsgruppa vedtok at arbeidsgruppa for «Oppstartsprogram for nye ammekuprodusenter» fungerer som arbeidsgruppe for begge oppstartsprogrammene. Forslag til innhold, organisering og finansiering legges fram på møtet i styringsgruppa 6. november.

Koordinator for satsingen er sekretær for arbeidsgruppa og kaller inn til første møte.

Sak 16.14 Mulig samarbeid med satsinger i andre fylker

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har tatt kontakt med Fylkesmannen i Hedmark om et mulig samarbeid. De vurderer å kjøre i gang en satsing eller et prosjekt for å øke storfekjøttproduksjonen i Oslo/Akershus. Vegard Urset har vært i møte med representanter for Fylkesmannen i Oslo/Akershus, Akershus Bondelag og Innovasjon Norge Oslo/Akershus/Østfold for å presentere satsingen i Hedmark og enkelttiltakene som det er planlagt å jobbe med i Hedmark.

I etterkant av møtet skulle de ha et eget oppsummeringsmøte der de skulle vurdere tiltaksplanen for Hedmark og om de ser for seg mulige områder de ønsker samarbeid. Det kom spørsmål fra representanten fra Innovasjon Norge Oslo/Akershus/Østfold om det var mulig også å ta med Østfold inn i et evt. samarbeid for ikke å måtte rigge opp sekretariater og styringsgrupper i hvert fylke.

Det er mange fordeler med samarbeid mellom fylker om satsing på økt storfekjøttproduksjon, blant andre;

- Mange av tiltakene er aktuelle og overførbare til flere fylker. Det bør derfor ikke være nødvendig å kjøre i gang parallelle løp på samme tiltak i flere fylker.
- Et samarbeid mellom flere fylker kan gjøre at det blir mer penger tilgjengelig og dermed flere tiltak som kan gjennomføres.
- For organisasjoner som dekker flere fylker kan et samarbeid redusere antall styringsgrupper en må være representert i.
- En modell med veldig nært samarbeid kan redusere behovet for administrative ressurser for gjennomføringen og antall styringsgrupper.

Siden vi er kommet godt i gang med satsingen i Hedmark kan det imidlertid være noen utfordringer knyttet til å inngå et samarbeid med andre prosjekter/satsinger som ikke har startet opp;

- I Hedmark er det kjørt en omfattende forankring av satsingen hos alle aktørene i forkant. Hvis andre fylker skal «slenge» seg med på vår satsing uten å gjøre det samme forarbeidet hos aktørene i fylket kan manglende forankring til satsingen påvirke gjennomføringsevne og resultatet i disse fylkene.
- Styringsgruppa er nedsatt med utgangspunkt i aktørene i Hedmark fylke. Hvis det ikke skal opprettes egne styringsgrupper i de andre fylkene, men den allerede opprettede styringsgruppen for Hedmark skal fungere for de andre fylkene kan det være behov for å endre størrelse og sammensetning på styringsgruppa.

Styringsgruppa stilte seg positive til samarbeid med andre satsinger og prosjekter. Styringsgruppa ser imidlertid viktigheten av at satsinger og prosjekter er godt forankret hos aktørene for best mulig gjennomføringsevne. Styringsgruppa ønsket ikke å utvide

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Landbruksavdelingen

Pådriver for utvikling

satsingen for Hedmark i sin helhet til å gjelde for flere fylker herunder å utvide styringsgruppa, men ser positivt på samarbeid om enkelttiltak. Eventuelt kan fylker fordele arbeidet med etablering av enkelttiltak seg i mellom.

Vedtak: Styringsgruppa stilte seg positive til samarbeid med andre satsinger/prosjekter og samarbeider gjerne om enkelttiltak, men ønsker ikke å utvide styringsgruppa for å favne en satsing i andre områder.

Sak 17.14 Orienteringssaker:

a) Status rådgivningspakke «Mjølke eller kjøtt? Ja takk, begge deler!»

Rune Aas i Tine orienterte om status for tiltaket «Mjølke eller kjøtt? Ja takk, begge deler» som styringsgruppa stilte seg positive til i forrige styringsgruppemøte og som det i ettertid ble bevilget BU-midler til for å få igangsatt.

Vedtak: styringsgruppa tok saken til orientering.

b) Status beiteressurskartlegging for Hedmark

Fylkesmannen har hatt møte med Norsk institutt for skog og landskap og sendt henvendelse om bestilling av kartlegging av beiteressursene i Hedmark. I henvendelsen ble det redegjort for nytten av en kartlegging av beiteressursene i fylket, ulike behov og utfordringer i de ulike regionene i Hedmark og forslag til prosess for gjennomføringen.

Vedtak: styringsgruppa tok saken til orientering.

c) Status kartlegging av behov for storfebeitelag

Styringsgruppa ga på forrige møte Fylkesmannen i oppgave å ta initiativ til og å jobbe sammen med kommunene om kartlegging av områder der det er behov for etablering av egne storfebeitelag. Arbeidet er ikke igangsatt ennå, men det tas sikte på et oppstartsmøte med arbeidsgruppa av regionvise representanter fra kommunal landbruksforvaltning før sommerferien.

Vedtak: styringsgruppa tok saken til orientering.

Sak 18.14 Evt.

Marit Evanger er forhindret å møte 6. november og ønsket å flytte møtedato for neste møte i styringsgruppa.

Vedtak: Neste møte i styringsgruppa blir 13. november fra klokka 10.00 til 16.00.

Hamar, 02.07.2014, Vegard Urset, ref.